

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanu ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanikih“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „St. krom“, na starom trgu in v noski ulici ter v Trstu, via Cassanina, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici Via Mercato 12, I., naročnina pa opravištvu „Soča“, Via della Croce št. 4, II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Egon knez Hohenlohe,

postavni zastopnik goriskega veleposestva v državnem zboru na Dunaji, imel je pred dobrim tednom v zbornici govor, o katerem se je veliko razpravljalo; zato ga niti mi ne smemo prezreti.

Našim čitateljem je knez uže znan od tistega časa, ko so bile volitve v državni zbor. Takrat ga je kandidoval tržaški namestnik baron Pretis in vsi c. k. okrajni glavarji so delali zanj. Vseled navadnega pritiska na volilce in prožnosti nekaterih italijanskih koristolovcev prišel je v ožje volitev z grofom Attensom, konservativnim kandidatom. Da bi dobil za se glasove, ki so bili oddani pri prvem glasovanju grofu Paceju, izjavil je svitli knez v skrajni sili, da sovraži Slovence, in s tem gaslom pridobil si je „Corrierovec“ in „Unionce“, katerim konservativni grof ni bil pri srci. Tako je zmagal kandidat barona Pretisa, kateri je sprejel od svojega mandatarja kot varen učenec tudi politični katekizem nepremenjen in nepopravljen.

Uže za časa volitev je bilo rečeno, da svitli knez je razmeroma ubog ter da bi rad sprejel kako dvorno, državno ali deželno službo, ako bi bila na razpolago; da ima pa jako bogato soprogo, Čehinjo, ki zna rabiti veljavo, katero daje denar, in ki je v aristokratskih in drugih krogih dobro znana. Za časa svojega bivanja na Dunaji imela je svitla gospa priliko seznaniti se z dr. Gavčom, sedanjim ministrom. Po soprogi seznanil se je tudi knez z njegovo ekscelenco, s katero običje jako zaupljivo.

Ta zaupljivost je tolika ložja, ker politični nazori dr. Gavča se ujemajo bistveno z onimi barona Pretisa. Te razmere je treba poznati, ako se hoče razumeti po hvale, s katero je bil sprejet govor po ustavovercih, toliko v državnem zboru, kolikor v časnistvu. Neodvisno bil je govor pazljivo sestavljen ter v visokih krogih potrjen in naznanjen, torej pričakovano, predno je ušel ograji sneznobelih kneževih zob. Govor je vzrastel na ustavovernem polju, zato je šegetal ušesa ustavovernih poslancev in židovskih časnikarjev, vstih in neogibnih zaveznikov. Kolikor so izražena v tem govoru načela političnih krogov, v katerih zajema knez svojo politično modrost, toliko je govor res važen in potrjuje prav jasno naše razprave o političnih razmerah zadnjih let.

Govor sam na sebi je jako medel in suboparen, trpel je komaj četrte ure. Knez ga je predaval kakor dijak, ki se je naučil svoje naloge. — Bil je nemerten, ker ni govoril o stvari, ampak le o tem, da knez je sprejel nazore svojega mandatarja, kar bi bil lahko povedal z enako pravico pri kateri koli priliki. Obrtniških šol, ki so bile v razpravi, niti omenil ni razen tržaške z dvema besedama. Knez Cartoriski mu je dobro odgovoril, da je imel govoriti o tem predmetu, da bi bili videli, ali si je prisvojil že katere nazore o njem. Omenil in pohvalil je italijanski kot učni jezik na tržaški obrtni šoli po ministri določbi ter prosil, naj minister sebi zvest ostane.

V vsem drugem kaže govor, kako nezrela in nepopolna je kneževa politična izolacija. Italijanske Primorce je branil proti napadom, katerim je bil poslanec Poklukar pred nosom tla izpodbil; a govor je bil že sestavljen in potrjen, in knez ga je recitiral brez ozira na svojega predgovornika. Irredenti knez ne pozna in trdovratno trdi, da je ni, kakor delajo tudi drugi krogi na Primorskem. Irredenti se smejejo v pest, ko vidijo, da knez Hohenlohe noče videti njih dejanj in da jih po sili razupiva kot zveste državljane. Mislijo si: tudi dobro! in prav imajo. Vsak otrok na Primorskem, ki ima oči, vidi in je prepričan o irredenti, le mož, kateremu bi bila dolžnost to vedeti, jo zanika. Tudi prav.

Knez hvali zvestobo Primorcev, posebno Italijanov, do države. Kako je s to rečjo, smo pogosto pisali; a od kneza Hohenloha se primorska ljudstva tega ne bodo učila. Zvesta so bila pred njim in bodo zvesta za njim brez njegove hvale; a resnico naj govorijo, če tudi je greška. To je žaljenje zvestega pri-

morskega prebivalstva, da ga meče v en koš z notorično (sploh znano) irredento. Vsak poštenjak se bo sramoval take zvestobe do države, kakršna je irredentov, ki se kaže v brezštevilnih dejanjih.

Naše Furlane razglasa knez Hohenlohe kot avstrijske stražarje ob Soči. Naj bi bila vsa gospoda do Avstrije taka, kakršni so ubogi koloni, in dalo bi se kaj storiti, ali prej je treba odstraniti polagro in njene uzročitelje. Dokler se uklanja knez na obe strani, ne bo kruha iz te moke.

Popolnoma nevednega pokazal se je svitli knez v nekaterih zgodovinsko-političnih praskanjih največje važnosti, kar mu pa ni zameriti, ker ni ne prvi ne zadnji, ki se moti. Meni namreč, da omika stoji irredenta manj novarnega v njegovem početju. Pač se vidi, da knez se ni učil stare zgodovine, drugače bi vedel, da uže narodi, ki so davno izmrli, so preganjali in izganjali žido, ki so se vedno odlikovali po svojih dušnih zmoglostih in so bili radi tega državam najbolj nevarni, ker so znali ljudstva buniti in voditi pri uporih. Pa kaj jo treba stare zgodovine, ko uči najnovejša, kdo so bili voditelji puntov v Lombardiji in Benečiji. Morda priprosto ljudstvo, ali ne omikana gospoda? Knez Hohenlohe, ki kaže svetu svojo in svojih mandatarov luč, bi moral to vedeti. Sicer pa, kakor ročeno, ni on prvi, ki se v tom moti; kajti le povedal je to, kar je slišal.

Enako krivi so njegovi nazori o narodnosti, ker narodnost in jezik sta mu eno in isto, dasi je jezik, kakor vé vsak duško, ki se je kaj učil, le majhen del tega, kar pripada narodnosti. Knez Cartoriski je našega zastopnika prav dobro ubrihal v tem oziru, in nadejati se je, da knežič se bo še kaj učil, predno nastopi zopet kot govornik v zbornici. Naravno je, da vsled toga tudi nima nikakega pojma o ravnopravnosti ter da kakor Pilat praša, kaj je ravnopravnost? Od svojih mojstrov se tega gotovo ni mogel naučiti, druge politične šole pa tudi ni imel. Narodno zavest in narodni pones dovoljuje knez le Nemcem in Italijanom radi njih omike, dasi mora priznati, da tudi drugi Primorci se zavedajo.

Če se to mogoče odpustljivo, imenovati se mora politična noros, kar je govoril o moči nemškega jezika. Pravi, da nemški jezik je vez, ki veže srca Primorcev z Avstrijo! Uboga Avstrija, ako bi drugega ne imela nego nemški jezik. Ali ne govori nemškega jezika dr. Knotz sè svojimi tovariši v državnem zboru? ali ni govoril nemškega jezika dr. Brinz, ko je prorokoval na Dunaji proti Avstriji? Ali je nemški jezik vezal te može na skupno našo domovino? Ne jezik, ampak srce in vest vezeta državljana na državo in na cesarja. Z vašim prisiljenim „tajo“ vznemirujete narode ter jih delate nezadovoljne. „Corriera“ berite, če ne verujete; on vam je povedal, kako priljubljen in koristen je nemški kot edini učni jezik v naših šolah, ter odločno zavrnil dotično hvalisanje kneza Hohenloha. Nemški jezik kot omikana jezik in kolikor je potreben v državni upravi ali v življenju, ljub je vsakemu Primorcu in vsakdo se ga bo z veseljem učil; ali ona moč, katero mu pripisuje knez Hohenlohe po svojem katekizmu, ni imel in ne bo imel nikoli, in njegovo usilovanje na kvar domačim jezikom je zoperno. Povedali so vam, da trpijo nemški jezik le radi tega, ker jim pomagata brzdati sosede. Radi državne skupnosti rad bi imel knez nemški jezik tudi v obrtni šoli v Trstu, ali mesto se je stavilo po robu, zato je hrabro odjenjal.

Ves govor ni imel drugega vspeha od tega, da se je knez pokazal vernega učenca svojega mojstra. O tem ni bilo dvomiti, zato tudi ni bilo govoriti. Prizadevanja neitalijanskih in nemških Primorcev po ravnopravnosti so knezu agitacija nekaterih mož, zahteve slovenskih poslancev „upitje“. Naj preročimo govor s katero koli strani, ne moremo priti do drugega sklepa od onega, ki ga je izrazil siv parlamentarec v državnem zboru: Si tacuisses in kar sledi. Važen je govor, kakor rečeno, le zato, ker. Krična načela, katero uže dolgo opisujemo kot taka, po katerih se dela pri nas politično vreme, in ker je vzbudil med ustavoverci toliko umetne hrupne

hvale. Ako bi bil kdo drugi izjokal tiste besede, nikdo bi se ne bil zmenil zanj. Tržaški vladni list princel je govor polnoobsežno, kar se ni pripotilo niti govorom ministrov. Pomenljivo!

Zadruga za zavarovanje živine.

V Šempasu, 18. maja 1887.

V nedeljo 15. t. m. sestavljen se je osnovalni odbor, ki bo skrbel, da se ustanovi zadruga za zavarovanje živine. V odboru so naslednji gospodje: J. Klobova, načelnik; J. Faganel, župan v Šempasu; P. pl. Zuocato, podžupan v Oseljenu; Jožef Šinigoj, župan v Dornbergu; Jurij Furlan, podžupan v Prvačini; vsi kot odborniki. Odbor poslal je pravila in kot prilogo statistična data o živini v goriskem glavarstvu o. kr. kmetijski družbi v dobrohotno presojo in jo prosil, da bi pomogla osnovati zadrugo na podlagi teh ali popravljenih pravil. Točke pravil pomote so nekaj iz pravil, katera je priobčil g. Vollogna v 1. št. lista „Atti e Memorie“ 1. 1886 in na slovensko prevol in predelal g. E. Klavžar v 2. št. „Gosp. Lista“ istega leta, — nokaj iz pravil zavarovalne banke „Slavije“. Ker pa želi odbor, da bi se osnovala taka zadruga, ki bi delala v občo korist, in ki bi ne iskala svojega dobička, moral je premeniti nekatero §§. in dostaviti novo.

Da bi zadruga ne nakladala prevelikega bremena društvenikom in da bi se tem vender le kolikor mogoče izplačevala vsa odškodba, morala bi zadruga najprej skrbeti za rezervni fond.

Kako ustanoviti rezervni fond? pove § 4 društvenih pravil. Društveno premoženje obstoji namreč iz rezervnega fonda in zavarovalnine. Rezervni fond pa zopet a) iz ustanovnih zalog, katere se razdele v številne deleže po 10 g. Te deleže založe začasno ustanovniški zadruga. Smatrajo se kot posojilo, od katerega zadruga plačuje po 30% letnih obresti, in se po preteku prvih deset let, vsako leto za 10% amortizirajo. Ustanovniki, ki prepuste svoj delež zadrugi, ostanajo udje zadruga. b) Od vsakega na novo zavarovalnega goveda plača se 25 kr. c) K rezervnemu fondu pripadejo tudi vse opravilno leto presegajoče zavarovalnine. — Zavarovalnine plačujejo se do končanega 20. leta in sicer z 1% cene dotičnega goveda. Po preteklem 20. letu se pa k zavarovalnini prištejejo tudi obresti rezervnega fonda, ali pa se zmanjša zavarovalnina. Če v opravljenem letu vplačana zavarovalnina ni zadostna, da bi pokrila škodo istega leta, izplača se odškodnina poškodovancem po razmeri vplačane zavarovalnine. Izplačuje se začetkom novega opravljenega leta. Ravnateljstvo lahko nakaže manjša predplačila.

Rezervnega fonda bi zadrugi ne bilo treba, če bi bili statistični podatki, katere je blagovolil poslati živinozdravnik g. Zutiioni, zanesljivi in resnični. Iz teh podatkov je namreč razvidno, da l. 1883 od 14.849 glav ni poginilo več nego le 153 goved. L. 1885 pa od 17.230 le 102, tedaj obe leti povprečno le 0.79% goved. A te številke niso zanesljive, ker več goved pogine, ne da bi dotični lastniki objavili svojo nezgodo županstvu ali okr. glavarstvu.

Osnovni odbor je premenil tudi §§. govoroče o cenitvi živine, ker le tako je mogoče ogniti se zdatnim stroškom. Vse na novo zavarovane in poginile živali namreč, predno se izplača lastnikom odškodnina, preceniti morajo v to odločeni cenilci. Za vsako katastralno občino, kjer je najmanj 10 društvenikov, voli občni zbor enega cenilca in enega namestnika. Ravnateljstvo pa tudi imenuje onega cenilca z namestnikom. Če v eni občini ni dovoljno število društvenikov, združi se taka občina s sosednjo. Cenilci, ki obljubijo predsedniku, da hočejo opravljati svoj posol vestno po najboljši moči, za svoje delo ne morejo zahtevati plačila.

V svoji prošnji na kmetijsko družbo izjavil je osnovalni odbor, da je preverjen, da bi se pomagalo najizdatnejše v tej zadevi, če bi država sama oskr-

bovala zavarovalnico in če bi se uvedla prisiljena vzajemna zavarovalnica.

S tem bi se ne doseglo le to, da bi se z majhno zavarovalnico poplačale vse odškodbe, ... rebitne izgube v enem oddelku zavarovalnice ... pri živini pokrili lahko dobiček drugega oddelka n. pr. pri ogaji. Zmanjšali bi se s tem tudi administrativni stroški in zabranilo bi se tudi več ali manj, da bi toliko premoženj ne prišlo v nič in da bi občine ne imele skrbeti za toliko svojih revežev. Indolentni posestniki ne marajo radovoljno zavarovati svoje premoženje. Če se jim pa pripeti nezgoda, iščejo pomoči pri sosedih in nadlegujejo čisto tudi druge sosedne občine; a taka podpora ni nikdar dovoljna. Če je bil zlasti majhni posestnik pri svoji živini večkrat nesrečen, ne opomore si več — in če ima družino, v naslednjem je občini. A ker je to stvar postavekdajstva, taka zavarovalnica pa zelo potrebna, zato je prosi občinski odbor c. k. kmetijsko družbo, naj ona pripomore, da se taka vzajemna zavarovalna zadruga že skoraj ustanovi v našej deželi.

Odvč bi bilo govoriti o koristi, katero bi donesla taka zadruga družbenikom. Prosimo pa že zdaj župane in občinske načelnike, naj opozorijo na to svoje ljudi. Tako društvo osnovati je le mogoče, če ni omejeno na majhen prostor, ampak razširjeno v celotni okraj. V slogi je moč.

Dopisi.

V Gorici, 20. maja. — Družba sv. Vincenca Pavlanskega v Gorici izdala je tudi za leto 1886 o svojem delovanju tiakano poročilo, iz katerega smo posneli naslednje podatke. Družba Vincencijeva obstoji že deveto leto v Gorici in šteje že tretje leto dva konferenci, katere združuje vrhovni ali krajni pravilni svet. — Vrhovni pravilni svet, ki nadzoruje in vodi vsa dela naše družbe, oskerbuje ob enem dve družbini ustanovi: a) oratorij in b) zavod sester sv. Križa. — Oratorij, uže od l. 1882., sedaj v kapucinskih ulicah, hiš. št. 16., zbira ob nedeljah in praznikih zanemarjene otroke celega mesta. Namen podjetju je: poučevati ter zabraniti nevarno pohajkovanje in zahajanje v nevarno tovaršije. V tem oddelku ima družba dohodkov leta 1886 70 gl. 90 kr., stroškov pa skupno 41 gl. 23 kr., tako da je ostalo za leto 1887 29 gl. 64 kr. — Zavod sester sv. Križa, od l. 1884., sedaj v nunskih ulicah, hiš. št. 8. Letos deluje pet č. sester in jedna pripravnica. Bolniki dobivajo po njih primerno in vestno postrežbo. Te Samaritanke še dobro iz jedne hiše ne pridejo, ko so uže naprošene v tri druge. Ob enem strežejo brezplačno bolnim revežem, katere podpira naša družba. Dve pa oskerbujeta gospodinjetvo v „študentovski kuhinji“ in v „konviktu“. Mnogo imamo zahvaliti se neutrudljivim in darežljivim delavnicam č. sester. Hvala pa tudi onim človekoljubom, ki z denarjem, z blagom ali kakor si bodi podpirajo to prepotrebno ustanovo! Pregled dohodkov in stroškov tega oddelka kaže dohodkov skupno 1776 gl. 57 kr., stroškov skupno 732 gl. 37 kr.; tako da ostaja še gotovine 1044 gl. 20 kr. — Mimo tega nam kaže za leto 1885. pregled računov vrhovnega pravilnega sveta te-le dohodke in stroške: dohodkov skupno 597 gl. 92 kr., stroške pa: plača za jednega dečka v „Marijanišči“ v Ljubljani 65 gl., plača za dve siroti v sirotišnici „Contavalle“ v Gorici 77 gl., oddalo se je konferenci sv. Hilarija 137 gl. 92 kr., oddalo se je konferenci sv. Ignacija 137 gl. 92 kr., hišna najemnina 43 gl., najemnina za „oratorij“ 105 gl., drugi stroški 24 gl. 17 kr., vseh stroškov skupno 595 gl. 1 kr.; ostalo je v blagajnici 2 gl. 91 kr.

Konferenca sv. Ignacija in sv. Vida, s slovenskim poslovnim jezikom, prevzela je skrb: a) za uboge in bolne omenjenih dveh župnij in b) za „študentovsko kuhinjo“. — a) Skrb za uboge. Ta družbni oddelki štel je leta 1886. deset delavnih udov, tri dopisujejo ude in več dobrotnikov. Podpora se je delila večinom po nakaznicah začetkom 1886. leta 19 družinam, pričetkom 1887. leta pa 20 družinam. Konferenca je imela svoje tedenske seje vsak petek v prostorih „Vincencišča“. Za uboge se je leta 1886 prejelo: skupno 374 gl. 22 kr., izdalo pa skupno 284 gl. 80 kr., tako da je ostalo v tem oddelku 89 gl. 42 kr. Predsedništvo izreka v imenu ubogih toplo zahvalo vsem delavnim udom, kakor tudi prečastitim častnim udom in dobrotnikom. Nič ne osreči bolj nego to, ako človek druge osreči radi Boga.

b) Študentovska kuhinja. Namen naš, delovati v prvi vrsti za dobro odgojo naše mladine, se je obče z veseljem odobrilo, in razširila se je naša misel med slovenskim razumnostvom. Skrbeli so v to mnogobrojni dobrotniki, kakor tudi delavni udje in „Soča“, ki je od prvega pričetka blage te ustanove radovoljno povdarjala naše namere in prošnje, v kar jej bodi naša posebna zahvala! V pomoč pridnim in mnogim učencem osnovala je naša konferenca „študentovsko kuhinjo“ 1. maja 1885. Leta 1886. obiskovalo je zavod 36-40 dijakov in sicer iz latinskih šol,

iz realke in iz deške vadnice. V lepih in primerno urejenih prostorih, v nunskih ulicah, hiš. št. 8 imajo dijaki svoje zavetišče vsak dan od 10. do 3. ure. Tu si sledijo po strogo določenem redu: učenje, odmor, molitev, jed. V posebnih prostorih si ob enem učenci anažije čevlje, čedijo obleko itd. Kuharje, snaženje sob, kakor tudi jeden del nadzorstva imajo č. sestre svetega Križa, katerim izreka predsedništvo na nemorne njih delovanje iskreno zahvalo!

Dobrotniki oglašajo se, kakor kaže potrčilo v „Soči“, mrljivo in bati se ni, da počebe sedaj še mala in nežna cvetlica. Tudi leta 1886. je slavni deželni zbor podal velikodušno podporo „študentovski kuhinji“ in za ta našin na novo priznal potrebo in korist te ustanove. Presrečno hvale visokemu zboru, ki nam je podelil novo gnotno in ob enem moralno moč! Hvala se izreka tudi vsem p. n. blagim dobrotnikom za vso dejansko ljubezen. Zagotavljamo jih, da se dan na dan za njih časi in večni blagor iz lepega števila nedežnih src proti nebesom povadigujejo pobožne molitve. Bog pa podeli blagi in dobrodejni „študentovski kuhinji“ svoj blagoslov in mnogo človekoljubnih prijateljev! Presrečno hvale izrekamo Nj. eksc. visokorodnemu g. deželnemu glavarju, Fr. grafu Coronini-ju, ki je kuhinji podelil zdatna darila razne prikuhe, sočirja, sadja itd. Da bi bilo visokemu gospodu mnogo posnemovalcev! Po visok. c. k. ministerstvu za poljedelstvo je dobila kuhinja v družbi s „konviktom“ brezplačno 20 metrov drv. Jednemu dijaku pa se je na prošnjo predsedništva podelil privaten štipendij 60 gl. Za vse to dobrote, za vso to djansko ljubezen našo ponižno in presrečno zahvalo!

Leta 1886. smo praznovali v „študentovski kuhinji“ praznik sv. Alojzija in dan sv. Miklavža, a tudi Božič se je vsled pripomoči nekaterih visokočastitih dobrotnic pri naši mladini oglašil. Pri taki priliki so se po nagovorih in po molitvi v posebnih okinčanih prostorih razdelili med mladino učni pripomočki, knjige, oblačila itd. in podala se je boljša jed. Veselje je bilo veliko. Na dan sv. Alojzija imeli smo tudi slovesno sveto mašo v cerkvi M. D. brez madeža spočete. Nekaterim dijakom se je preakrbelo nova ali pa stara obleka, drugim se je pripomoglo v poplačo stanovnine itd.

Razvidno je, da „konferenca s slovenskim poslovnim jezikom“ dela in da se s pomočjo božjo in dobrovoljnih podpirateljev s časom utrdi. Sicer tudi letos še lahko tužnim srcem vzklíkne: „mnogo je še ledine, mnogo še križema rok“ — a verjeti smo, da se s časom bolj in bolj udomači zaupanje v naš oddelk, v kar imamo prepričanje vsled dobrega pričetka. Da bi nam bili zvesti vsi naši stari prijatelji in da bi nam v obilnem številu pristopili novi, želi in prosí družben odbor v imenu vseh ubogih in pomoči potrebnih dijakov. Bog in sreča naša! Pregled dohodkov in stroškov „študentovske kuhinje“. Dohodki: skupno 625 gl. 2 kr.; stroški skupno 594 gl. 49 kr.; ostane torej v tem oddelku 30 gl. 53 kr. Konferenca sv. Ignacija in sv. Vida imela je tedaj l. 1886 vseh dohodkov 999 gl. 24 kr., in vseh stroškov 879 gl. 29 kr.

Konferenca sv. Hilarija in sv. Roka, z italijanskim poslovnim jezikom, je prevzela skrb: a) za uboge omenjenih župnij, b) za dijaški „konvikt“. a) Skrb za uboge. Podpora se je delila, kakor pri prej omenjeni konferenci in sicer tekom leta 30 revnim družinam, od katerih je ostalo koncem 1886. leta 13. Redne seje so bile vsako nedeljo. Oddelk je štel mnogo marljivih delavnih udov in veliko število podpirateljev. Pregled računov nam kaže dohodkov skupno 383 gl. 42 kr., stroškov skupno 364 gl. 10 kr., tako da ostane v tem oddelku 19 gl. 32 kr. — b) Konvikt. S 1. oktobrom 1885; sedaj v nunskih ulicah, hiš. št. 8. v prostorih „Vincencišča“. Zavod služi revnim in talentiranim dijakom, ki dobivajo pod varnim nadzorstvom bivališče, hrano, penk in moralno vzgojo. Pričetkom šolskega leta 1886/7 je bilo v konviktu 15 dijakov; trije iz ljudske šole, 5 iz pripravnice in 7 iz gimnazije. Dohodki tega zavoda so znašali skupaj 2611 gl. 36½ kr., stroški pa skupaj 1414 gl. 47½ kr., tako da ostane 1196 gl. 89 kr.

Leta 1884. je imela družba sv. Vincencija dohodkov 2316 gl. 76 kr. in stroškov 1641 gl. 58 kr.; leta 1885. je bilo dohodkov 4965 gl. 35 kr. in stroškov 2319 gl. 30½ kr.; leta 1886. pa je bilo prometa 10465 gl. 92 kr. Za vse to spodobno čast in hvale Bogu, „ker prazno je delo brez žegna z nebes“! Potem izreka odbor v svojem imenu in v imenu ubogih, bolehalih in mladih podpiranih ljudi presrečno zahvalo vsem delavnim udom, podpirateljem in dobrotnikom za obilno materijalno in duševno pomoč. Družbi sv. Vincencija nakloni pa Vsegamogočni veliko novih prijateljev in podpornikov!

V krajnem opravljenem svetu so naslednji gospodje: dr. Oskar baron Somaruga, predsednik; prof. Julij plem. Kleinmayr, podpredsednik; stavb. nadsvet. Karol vitez Baubela, denarničar; monsig. Jože Marušič, odbornik; prof. Tomaž Cerin, odbornik; kateh. Fran Casteliz, tajnik; — v odboru konference sv. Ignacija in sv. Vida: Julij plemeniti Kleinmayr, predsednik; Tom. Cerin, podpredsednik; Fran Goljeviček, denarničar; — v odboru konference sv. Hilarija in sv. Roka: Oskar baron Somaruga, predsednik; K. vi-

tez Baubela, podpredsednik; Jožef Bombich, denarničar.

Z desnega brega Soče, 18. maja. — Osemnajstega listopada (novembra) preteklega leta povabil je gospod Andrej Kocijančič, predsednik cestnega odbora, vse Prevalske posestnike v Goriško deželno dvorano k posvetovanju radi odpeljave vod v Prevalu. Istega dne izvolili so Prevalski posestniki odsek sedmih udov, ki bi imel delo nadzorovati. Vsa imena omejenega odseka niso mi znana; imena pa, ki so mi znana, so zgolj velikih gospodov, koji imajo mnogo posestva v Prevalu. Se srčnim veseljem sprejeli smo odsek ter smo se nadejali hitre poprave v Prevalu. Ali žalibože jako smo se motili! Poštene kmetake duše nismo poznali mah prebrisane gospode. Preračunili so menda učene glave vže tisoč in tisočkrat, da brezplačno ne bode nihče delal vodotokov. Za tako koristne reči denar trositi plemeniti gospodi nič rado v glavo ne gre. Joj, vsklikne kdo, kako morejo biti tako nemarni? Le počasi, vse razmere izvedem vam natanako iz črne tmine na beli dan.

Večina Prevalskih veleposestnikov ima večino, ali bolje rečeno skoro vse senožeti oddane v najem. Le sem ter tja si obdrži prometna gospoda nadležne vode obvarovano senožet za se. Ni čuda torej, da se za zboljšanje Prevala slavna gospoda v odseku mnogo ne briga. Ako bi vse senožeti za se kosili, bi se, brate, drugače požarili. Svoje ob bregovih potokov in v nižjih krajih v najem oddane senožeti jih pa presneto malo brigajo. O pravem času prejeta najemščina, ta je njih sedanja senožet, za vso drugo se malo brigajo. Kako se jim njih najemniki smilijo, naj jim voda senožet še tako onesaži, nam je jasen dokaz tako vrlo napredovanje v narejanji vodotokov. Krvave solze mora človek točiti o poletnem času, zagledavši, da se po vsaki plohi skoraj celi Preval v trenutku iz zelene livade premeni v velikansko belkasto jezoro. Tisoč in tisoč centov tečne živinske krme se pri tem dogodku popolnoma uniči ali pobeli (onesaži). — Tako pridnosti nisem pričakoval od našega odseka. Svojim očem nisem mogel tacega napredovanja verjeti! Po celej ravnini od potoka do potoka, od jarka do jarka hodeč, nisem videl ni jednega znamonja, ni jedne priprave za napravo vodotokov. Je li znašla morda častita gospoda do sedaj celenu svetu še neznan stroje, da pod zemeljsko skorjo priprave dela? O, gotovo ne! A menim, da se sedaj o lepih pomladanskih dnevih vunder iz tednega zimskega spanja prebudi! Bog jo požuri!

Kaj naj sedaj naš ubogi najemnik s tako krmo počne? Z njo živini stlati, je predraga; jo živini pokladati, je prezlaba in nesnage polna. Pa da bi vže ne imela nikakih nasledkov, naj že bo v božjem imenu! Mnogo njih poklada tako nesnažno krmo živini, ki začne radi tega časoma hirati, in večkrat se prigodi, da naposled celo krme (ali crkne). Kdo je kriv take strašansko nesreče? kdo pripravi našega briskega trpina in rujavokožatega laškega kolona mnogokrat na beraško palico? Največkrat živinska nesreča! Kdo je temu kriv? Slaba krma. Presrečna hvale vam torej, g. Kocijančič, ki ste toliko važno stvar o odpeljavi Prevalske vode omenili. Srčno bi me veselilo, da bi mogel tudi odseku tako hvalo izreči, ali sedaj — Prevalski posestnik.

Iz Štanjela, 18. maja. — Dne 9. t. m. imel je odbor vinorejskega društva sejo v Tomaji, v kateri je objavil g. predsednik, da je visoko c. k. ministerstvo kmetijstva društvu podelilo 4500 gl. podpore. C. k. namestništveni svetovalec g. Courad objubil je tudi društvu predsedniku, da se sme društvo nadejati še nadaljne podpore, če bode delovalo s pridom. Gotovo izdatna podpora, pa tudi lepo priznanje, kake važnosti je to društvu. Želeti je le, da bi pristopili k društvu sosebno manjši kmetovalci, ki nimajo primernih kletij in potrebnega orodja. Ko dozida društvo obe kleti, ne bo sprejemalo več novih udov. Pa tudi večji in razumnejši posestniki naj bi to storili, če jim ni obča korist in napredek le gola fraza (beseda).

Ker je pa letos uže tako prepozno pričeti z zidanjem, ker še ni pripravljen potrební materijal, in ker se natanki proračun in načrt kletij še ni predložil odbor, zlasti pa ker občni zbor še ni sklenil, kje naj se zida klet, sklenil je odbor prositi c. k. namestništvo, naj bi blagovolilo dovoliti, da se te svote nalože na obreči in ko čas nanese, izplačajo društvu.

Glavni odbor c. k. kmetijskega društva v Gorici izrazil je v svoji seji 4. aprila vinorejskemu društvu željo, naj bi po-kusilo vsa sredstva, ktera kmetijsko društvo nasvetuje za pokončevanje „Peronospora“. Odbor je temu pritrtil. Določil se tudi, da se letos poplača saj en društven vinograd in da se občni zbor skliče koncem meseca junija.

S Serpenice, 16. maja. — V zadnjem dopisu iz našega kraja je le toliko resnice, da so toženi občinarji pri sodnijski obravnavi propadli. Obtoženi pa niso nepogojno v kajho, ampak na 10 gl., pzi-

roma na 15 gld. globe. Tudi je dopisnik zamolčal, da pride stvar vsled napovedanega rekurza pred c. kr. okrajno sodišče v Gorici in da torej ni še nemogoče, da bode spoznano, da je dovoljeno občinarjem pritožiti se, ako uporabljajo župan bedisi tuji z dovolitvijo starešinstva občinske dohodke za „cehe“. Glede kazni pa naj bode le toliko omenjeno, da posedujejo zatoženci prosta posestva, da torej ne bode treba s kajho plačati globe, ker se zaradi takih malenkostij ne ustrašijo sodbe, še manj pa kakega dunajskega žida, kateremu niso prišli še v mrežo, kakor kdo drugi.

Politični razgled.

Gospodskazbornica imela je po oni prezanimivi razpravi o Pražakovi naredbi za Češko zopet sejo, v kateri je razpravljala in sprejela načrt o razširjenji tržaške luke po vladinem predlogu in kvotni zakon, t. j. postavo, koliko ima Avstrija in koliko Ogerska doprinesati k skupnim stroškom. Oba predloga sta bila sprejeta.

Zbornica državnih poslancev obravnava dalje proračun za leto 1887. Pri proračunu naučnega ministerstva govoril je tudi grof Coronini, ki je poudarjal, naj bi se vendarle že enkrat ozirjemale na južne provincije gledé šole, kjer naj bi se imela večja pozornost na italijanski jezik v srednjih šolah. Osobito je poudarjal, naj bi se izpolnile resolucije gledé vpeljave narodnega jezika v srednje šole v Gorici, Celji in Mariboru rekoč, da je bil že pred 13 leti sprejet skoro jednoglasno jednak nasvet v dunajski zbornici. Njegova vzvišenost govorila je res plemenito: vsakemu svoje, Slovencu in Italijanu. Vse drugače recitiral je pa svoj deviški govor knez Hohenlohe, o katerem govorimo na prvem mestu. (Tu naj bode le povedano, da je prišel pred njegovim govorom v obravnavo oddelek ogersko-avstrijske nagodbe, o kateri je bil poročevalec slovenski poslanec Poklukar, ki je stvarno in lepo govoril, posebno pa še poudarjal nasproti židu Luzzattu, da je smešno, če hočejo gospodje tržaški in drugi poslanci izvajati iz govorov slovenskih poslancev trditve, da so vsi Italijani irredntovci. Z ozirom na nekatere znane dogodke sme se pač trditi, da so nekateri krogi gledé avstrijskega patrijotizma na krivem potu. Ta izjava pa ni zadostovala knezu Hohenlohu, kateremu je generalni govornik desnice prav ostro povedal, kaj misli o njegovem govoru.)

Sedaj razpravlja se oddelek proračuna finančnega ministra, pri kateri priliki so Nemci ministra Dunajevskega židovsko napadali. Med govorniki obnašal se je najpriprostejše prof. Auserer, kateri je rekel dr. Gregorcju, da ga ne more žaliti.

Na Ogerskem zaključil cesar dne 26. t. m. državni zbor s prestolnim govorom. Potem se pričnejo volitve, za katere se pripravljajo že sedaj različne stranke. Na Hrvaškem, kjer so razmere neznosne, potuje že po mestih in pokrajinah ban Hedervary ter pripravlja pot za bodoče volitve v sabor.

V zunanji politiki so najvažnejši čini ministerska kriza na Francoskem in v Srbiji in bolgarske homatije. Dosedanje francosko ministerstvo Goblet je dalo svojo odpoved, kar ni prišlo toli nepričakovano, ker je imelo že od prvega začetka malo večino v zbornici. Kako se kriza reši, o tem se ne dá še soditi, toda zdi se, da je dognana stvar, da ostane na svojem mestu vojni minister Boulanger, ki je jako priljubljen pri ljudstvu, katerega pa Nemci ne marajo.

Dočim je v Franciji kriza nastala, končala se je v Srbiji s tem, da je dosedanje ministerstvo Garašaninovo dalo odpoved preklicalo. Naši in srbski uradni listi trdijo sedaj, da kriza je bila le nastala radi malih razlik gledé menenja v kabinetu, da pa ni imela povoda v finančnem in političnem resnem položaji. Drugi listi sodijo o tej krizi, ki je začasno odstranjena, vse drugače. Tudi gledé tega, da je šla kraljica srbska s svojim sinčkom v Rusijo, kjer se skoro gotovo snide s carico in carjem, so menenja različna. Naši židovski listi pravijo, da se kraljica

ne meša sploh v politiko, ruski in drugi listi sodijo pa drugače.

Iz Bolgarije ni sicer posebnih poročil, a priznati se mora, da se tam nekaj kuha. Regenti so danes v Sofiji, kjer javljajo v svet, da je Bolgarija mirna in da se ni bati nobenih izgredov, a jutre sta že dva v Varni, od kodar se javi, da je vse bolgarsko ljudstvo z njimi. Hitro za tem poročila pa telegraf, da zahtevajo ministerski pristasi orožja, da bi za vsak slučaj branili, sebe in regentstvo. Proti komu? tega ne javlja telegraf. Mislili so sklicati veliko sobranje, da bi podaljšalo regentom oblast; a sedaj so se premislili in trdijo, da tega ni treba, ker regenti vladajo lahko, dokler bočejo.

Domače in razne vesti.

Za Erjavčev spomenik in ustanovo razkazali smo zadnjič 2436 gl. 44 $\frac{1}{2}$ kr. Dalje so darovali: Anton vitez Klodič, deželni šolski nadzornik, 12 gl. (II. dar); Fran Hrašovec, sodnik v Špitalu na Korokem, 4 gl.; Josip Nakus, knezoškofjski svetovalec in župnik na Planini, 5 gld.; Neimenovan gospod in častilec ranjkega 3 gl.; Janez Dietz ml., poslovničar v tovarni prejnici v Ajdovščini, 1 gl.; Franjo Floronin, zasebnik v Ajdovščini, 1 gl.; novih darov 28 gl.; vseh darov skupaj 2462 gl. 44 $\frac{1}{2}$ kr.

Deputacija družbe sv. Cirila in Metoda poklonila se je preteklo sredo vzvišenemu gospodu knezu nadškofu goriskemu, metropolitu v kraljestvu ilirskem. Družbin predsednik nagovoril je milostljivega gospoda, razložil namen društva in načela, po katerih se hoče ravnati v svojem delovanju, ter prosil ga njegove naklonjenosti. Višji pastir je deputacijo prijazno sprejel, pazljivo poslušal ogovor, ki je trpel dalje časa, izrazil se, da odobruje namen društva, ki hoče na katoliški edino pravi podlagi delovati med Slovenci za časno omiko, ki vede tudi k večni sreči, ter je navzočim priporočal, naj se držijo vedno dobrih načel, da se ne bo moglo družbi z nobene strani in v nobenem oziru kaj očitati. Poprosen za škofovski blagoslov društvu, ki v desetih mesecih šteje že 64 področnic, ga je nadvladika blagovoljno podelil, omenivši, da to ne zmanjša njegove ljubezni do druge narodnosti v nadškofiji, ter je odpustil deputacijo z zagotovilom, da ga bo srečno veselilo, ako bo slišal, da društvo napreduje v lepem kristianskem duhu.

Poverjeništvu „Matiče Slovenske“ za gorisko dekanijo, katero je od prvega začetka do zdaj imel monsignor Andrej Marušič, častni kanonik prvostolnega kapitela goriskega, prevzel je za naprej dr. Anton Gregorčič, profesor bogoslovja, ker vsled drugih opravil se je prejšnji poverjenik, ki je z veliko vnetostjo in požrtvovalnostjo opravljal svoj posol, odpovedal častnemu mestu. Med tem ko naznanjamo to gospodom matičarjem in drugim rojakom, vabimo, naproseni po novem g. poverjeniku, dosedanje ude, naj bi za tekoče leto plačali letnino, ki vsled društvenih pravil se mora plačati do 30. junija vsakega leta, ako je niso še plačali, neude pa, da bi v obilnem številu pristopili k našemu edinemu slovatvenemu zavodu svoje vrste.

Bralno društvo v Kozani priredi 22. maja t. l. besedo na dvorišči g. Prinčiča s tem le sporedom: 1.) „Sokelska“, moški zbor; A. Foerster. 2.) „Pogled v nedolžno oko“, samospjev in glasovir; H. Velarič. 3.) Deklamacija: „Najlepši nasmehljaj“. 4.) „Rožiči“, mešani zbor; H. Volarič. 5.) Trogovor: „Pravo junastvo“; J. Stritar. 6.) „Sporočilo“, moški zbor; A. Towačowsky. 7.) Šaljivi prizor: „Struklji“. 8.) Zvezna“, moški zbor in glasovir; H. Volarič. 9.) Berka: „Stari stric“, v enem dejanju. 10.) „Šabljenka“, mešani zbor in glasovir; J. Knitl. Po besedi tombola in prosta zabava. Začetek ob 5 $\frac{1}{2}$ uri popoldne. Vstopnina za ude 10 kr., za neude 20 kr. Sedež 10 kr. Ako bo oni dan deževalo, preloži se veselica. K obilni udeležitvi vlijudno vabi Odbor.

Slovanske čitalnice v Trstu novi odbor, izvoljen v glavnem zboru se je ustanovil tako-le: Pollich Mate, predsednik; Truden Anton, podpredsednik; Macher Ivan, tajnik; Memkoč Ivan, blagajnik; Buuc Ivan, odbornik; dr. Glaser Karol, odbornik; Kavčič Josip, odbornik; dr. Stanger Andrej, odbornik; Žvab Lovro, odbornik.

V Rovinji v Istri imelo je italijansko politično društvo svoj letni ebčni zbor, pri katerem je bil navzoč okrajni glavar iz Pulja pl. Conti kot vladni komisar. Zborovalci menili so, da so kakor po navadi med svojci, ter so govorili prav debele. Zahtevali so, naj se dene vlada (katera, niso povedali) na zatožno klop, naj se prepodijo duhovniki, učitelji pa naj se kaznujejo. Po glasni besedi odlikoval se je posebno neki Italijan Mrak, katerega oče je bil trd Slovec. Ko se je vladni komisar

naveličal poslušati godbo prezvestih in preudanih Primorcev, kakor jih je imenoval žid Luzzatto, ustal je ter izrekel protest nasproti takemu postopanju in zahteval, naj se sprejme protest v zapisnik občnega zbora. Ko so navzoči videli in slišali, kar se jim prej ni nikoli prigodilo, zgubili so na enkrat pogum in besede, da niso vedeli, kje so. Ali nismo vedno rekli, da prezvesti imajo pogum le tako dolgo, dokler se čutijo varne?

V Dalmaciji in sicer v Podgori pri Makarski umrl je 18. t. m. ob 2 urah po polnoči za sušico Mihovil Pavlinović, deželni in državni poslanec dalmatinški, izvrsten rodoljub in pisatelj hrvaški. V dižavnem zboru na Dunaji govoril je vedno v materinem jeziku, v Dalmaciji in zunajje imel je velik upliv na narod in na politiko svojih rojakov. Da je bil zvest Avstrijec, ni treba poudarjati, ker kdor je zvest narodu, ljubi cesarja.

Popravek. Pri Solkanski slavnosti bil je razdeljen neki sonet; razdelil ga je urednik „Edinosti“. Ta sonet je bil zložen po imenovanem uredniku, pa ne po zadnjič v „Soči“ imenovanem rodoljubu, kar s tem radi popravimo, da damo čast, komur čast.

LISTNICA UREDNIŠTVA. — O grahovskem županu dobili smo ta teden nič manj nego štir dopise, katere smo vrgli vse v koš, ker ne povejo nič novega, ampak premlevajo le stare reči, ki so našim čitateljem uže znane. Ako bi hoteli vsakemu županu toliko prostora odmeniti, koliko ga je dobil grahovski, bi ne mogli izhajati. Dokler se ne prigodi kaj novega, kar bi bilo vredno objave, naj gg. dopisniki potrpe. — Iz ajdovskega okr. dobili smo dopis, ki govori o interpelaciji osiroma knjižnici dr. Rojca, katero je „Soča“ v dveh mesecih trikrat opisovala. Dopisnik dostavlja, da naša županstva so prva poklicana, da se obrnejo do pristojne gosposke s vprašanjem, ali so se hude napake (v bolnikih in norišnici vamiljenih bratov v Gorici) odstranile, in to toliko bolj, ker so naši ljudje vnanemirjeni. Sladnjiš opominja volilce dr. Rojca in županstva, naj bi se g. poslanca zahvalila za njegovo skrb in žrtvo.

ZAHVALA.

Podpisana štejeva si v sveto dolžnost, da iskava vsem onim, ki so najinega nepozabljivega partnerka prvoletnega pravnika

Karola Gabrijelečič-a

spromili do tilkega groba, dalje akademičnemu društvu „Triglav“ v Gradcu za krasen in dragocen venec ter za tužno oznanilo, pričbeno v št. 109 „Slov. Naroda“, kakor tudi drugim prijateljem za podarjeno vence, in gg. pevcem za premilo petje, bivšim sošolcem, gojencem Aadrejčiča, dijakom in drugim, sploh vsem, ki so pripomogli, da se je tužni spreved tako sijajno vršil, tem petem v svojem in v imenu ostalih žalujočih sveje najtoplejšo zahvalo.

Bog plati vsem tisočkrat.

JOSIP in MARIJA HÖNIG, reditelj,

v imenu ostalih žalujočih.

Kanal, 18. maja 1887.

Teodor Slabanja,

srebrar v GORICI, ulice Morelli št. 17.



se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin namred:

Monštrauc, kustodij, kelihov, ciborijev, svetilnic, svečnikov za altarje, tabernakeljne in pred stacijone, križev za altarje in za bandera, relikvijarijev, monštrančic ali križev za svetinje, kanonskih tabel, kadilnic s kadilnim čolnicem, raznih steklenic za darilno vino, stopic, ročnikov in krožnikov s kovine, krstnih skled in žlic, kotličev za blagoslovljeno vodo, kropilnikov, posodic za sv. olje in sv. popotnico, drzal za sveče, sklepov pri pluvijalih itd. itd. po najnižji ceni.

Tudi se pri njem stara cerkvena priprava v ognji pozlati, posrebrni, izčisti in popravi. Na blagovoljna vprašanja bode radovoljno odgovarjal in pošlje vsako blago dobro shranjeno in poštnine prosto.

Stare nerabljive reči, medeninno (messing) in kotlovinno jemljen v račun.

